

TEMPLÁŘI V HISTORII

HISTORIE JEDNOHO Z NEJMOCNĚJŠÍCH ŘADŮ STŘEDOVĚKU

Obsah

Úvod.....	2
1. Evropa před templáři.....	3
2. Svatá země jako duchovní i politický cíl.....	5
3. Zrození templářského ideálu.....	12
4. Mezi mečem a modlitbou.....	16
5. Struktura a organizace řádu.....	21
6. Templáři jako vojenská síla.....	24
7. Majetek, finance a skutečná moc.....	30
8. Templáři v Evropě.....	37
9. Vztahy s církví a papežem.....	43
10. Pád templářského řádu.....	48
11. Odkaz templářů a jejich místo v dějinách.....	54
12. Francouzský král a zlom moci.....	58
13. Procesy, obvinění a propaganda.....	67
14. Zánik templářského řádu.....	72
15. Co z templářů zůstalo.....	78
16. Templáři jako symbol moci.....	83
17. Historie bez legend.....	87
18. Dědictví templářů v dějinách Evropy.....	89
Zednáři dnes 19.1 Zednářství jako moderní společenský fenomén.....	92
19.1 Zednářství jako moderní společenský fenomén.....	92
19.2 Kontinuita idejí, nikoli organizace.....	94
19.3 Jak fungují zednářské lóže dnes.....	97
19.4 Kdo může být zednářem.....	100
19.5 Veřejně známí a otevření představitelé.....	103
19.6 Zednáři a moderní mýty.....	106
19.7 Zednáři v kulturní paměti dneška.....	109
19.8 Závěrečné srovnání s templáři.....	112
Závěr knihy.....	116
Doslov.....	117
Závěrečné slovo.....	117

Úvod

Jak to celé všechno začalo v minulosti?

Pojďme si to společně objasnit.

Když se dnes ohlédneme zpět do hlubokého středověku, vidíme svět, který byl formován vírou, mocí, strachem i nadějí. Svět, ve kterém se rodily myšlenky silnější než jednotlivci a řády, které dokázaly ovlivnit chod dějin na dlouhá staletí. Právě v tomto prostoru se objevují templáři, ne jako legenda, ale jako skutečný historický fenomén své doby.

Tato kniha vznikla proto, že příběh templářů je často zahalen nánosem mýtů, domněnek a zjednodušených výkladů. Cítila jsem potřebu vrátit se ke kořenům, k událostem tak, jak se skutečně odehrávaly, a podívat se na ně v širších souvislostech. Nehledat senzace, ale porozumění. Neodsuzovat, ani nekriticky obdivovat, ale vysvětlovat.

Když se podíváme blíže do konkrétních let a období, všimneme si, že jednotlivé události na sebe logicky navazují. Každý krok templářů byl reakcí na tehdejší svět, na politickou situaci, na duchovní potřeby i na lidské slabosti. A právě zde si dovoluji připojit i svůj vlastní pohled. Z mého postřehu totiž vyplývá, že templáře nelze chápat izolovaně, ale pouze jako součást složité mozaiky středověké Evropy a Blízkého východu.

Touto knihou vás chci provést klidným a srozumitelným vyprávěním. Budeme se společně vracet do minulosti, sledovat zrod, rozmach i pád jednoho z nejmocnějších řádů středověku a zároveň si všimnout toho, co z jejich odkazu přetrvalo dodnes. Bez přikrášlování, bez strachu z otázek a bez potřeby vytvářet legendy tam, kde stačí dobře porozumět historii.

Vydejme se tedy na cestu zpět v čase. Začneme tam, kde se vše připravovalo. V Evropě před templáři.

1. Evropa před templáři

Jak to celé všechno začalo v minulosti?

Abychom mohli pochopit vznik templářského řádu, musíme se nejprve zastavit u Evropy takové, jaká byla ještě před jejich příchodem. Bez tohoto pohledu by templáři působili jako náhlý a nečekaný zjev, přestože ve skutečnosti byli přirozeným důsledkem své doby.

Když se podíváme blíže do Evropy na přelomu 10. a 11. století, všimneme si světa, který byl roztržštěný, nejistý a hluboce prostoupený vírou. Politická moc byla rozdělena mezi krále, knížata a místní šlechtu, přičemž skutečný vliv často ležel spíše v rukou těch, kdo dokázali ovládat půdu a ozbrojené muže, než u panovníků samotných. Středověký člověk žil v neustálém napětí mezi poslušností a bojem o přežití.

Církev v tomto období představovala jednu z mála skutečně sjednocujících sil. Nebyla však jen duchovní autoritou, ale i významným politickým hráčem. Udávala morální směr, vykládala smysl utrpení i naděje a zároveň se podílela na správě majetku, vzdělání a moci. Víra nebyla soukromou záležitostí, ale každodenní realitou, která prostupovala všechny vrstvy společnosti.

Z mého pohledu je důležité si uvědomit, že tehdejší Evropa byla světem hlubokých rozporů. Na jedné straně stála křesťanská morálka, ideály pokory a odříkání, na

straně druhé všudypřítomné násilí. Rytíř byl zároveň ochráncem i ničitelem. Meč byl symbolem cti, ale také nástrojem bezpráví. Právě v tomto napětí se rodila potřeba dát násilí smysl a rámec.

Když se podíváme na postavení rytířstva, všimneme si, že šlo o vrstvu, která měla obrovský vojenský potenciál, ale často postrádala jasný duchovní směr. Mnozí rytíři vedli život plný bojů, loupeží a osobních válek. Církev se je snažila usměrnit, omezit jejich násilí a dát mu vyšší cíl. Vznikaly myšlenky o spravedlivé válce, o boji vedeném ve jménu víry a ochrany slabých.

Evropa před templáři byla také světem poutí. Lidé putovali za svatými místy, za odpuštěním hříchů i nadějí na lepší život. Tyto cesty však byly nebezpečné. Poutníci byli často bezbranní a vystaveni násilí, loupežím a smrti. Z mého postřehu zde začíná být patrná jedna z klíčových potřeb doby: ochrana víry a věřících nejen modlitbou, ale i zbraní.

Když to shrneme, Evropa před templáři nebyla připravená na mír, ale na změnu. Byla to společnost hledající řád v chaosu, smysl v utrpení a cestu, jak spojit duchovní ideály s realitou tehdejšího světa. Právě z tohoto prostředí, plného rozporů a očekávání, se zrodila myšlenka, která dala vzniknout templářskému ideálu.

A odtud už je jen krok ke Svaté zemi, k Jeruzalému a k událostem, které zásadně proměnily nejen Evropu, ale i dějiny celého středověku.

Když se na Evropu před templáři podíváme ještě blíže, začneme si všímat jemnějších souvislostí, které na první pohled nejsou zřejmé. Nešlo jen o politickou roztržičnost nebo náboženskou horlivost. Šlo o celkový způsob myšlení tehdejšího člověka, o to, jak chápal svět, sebe sama i své místo v dějinách.

Středověký člověk vnímal čas jinak než my dnes. Minulost, přítomnost i budoucnost nebyly oddělené pevnými hranicemi. Biblické příběhy, životy světců a každodenní události splývaly do jednoho celku. Když se stala pohroma, byla chápána jako boží trest. Když přišlo vítězství, bylo znamením boží přízně. Tento způsob uvažování zásadně ovlivňoval rozhodování panovníků, církevních hodnostářů i prostých lidí.

Z mého pohledu je důležité zdůraznit, že strach byl jedním z hlavních hybatelů této doby. Strach z hladu, z války, z nemoci, ale především strach o vlastní duši.

Představa posmrtného trestu byla velmi živá a ovlivňovala každodenní chování.

Touha po odpuštění hříchů, po vykoupení a jistotě spásy byla silnější než pohodlí nebo bezpečí. Právě proto byly lidé ochotni opustit své domovy a vydat se na dlouhé a nebezpečné cesty.

Evropa byla zároveň prostorem neustálého pohybu. Nejen poutníci, ale i obchodníci, žoldnéři, kazatelé a mniši putovali mezi městy a krajinami. Spolu s nimi se šířily myšlenky, zprávy a výzvy. Když se později objevila myšlenka křížové

výpravy, nepadla na prázdnou půdu. Společnost už byla zvyklá naslouchat hlasům, které slibovaly smysl, řád a vyšší cíl.

Rytířstvo v tomto světě zaujímal zvláštní postavení. Rytíř byl vychováván k boji, ale zároveň byl svázán přísahami cti, věrnosti a ochrany slabších. Realita však často těmto ideálům odporovala. Vnitřní rozpor mezi tím, co měl rytíř být, a tím, čím skutečně byl, vytvářel napětí, které hledalo řešení. Z mého postřehu právě zde vzniká prostor pro nový typ řádu, který dokázal tyto protiklady spojit.

Nelze opomenout ani hospodářské a sociální změny. Evropa se pomalu vzpamatovávala z období úpadku po pádu římské říše. Zemědělství se stabilizovalo, vznikala nová města a obchodní stezky. S tím rostla i potřeba bezpečnosti, organizace a ochrany. Staré struktury přestávaly stačit a nové se teprve formovaly.

Když se podíváme blíže na roli církve, všimneme si, že se stále více snažila usměrňovat světskou moc. Vyhlašovala období míru, zakazovala boj v určité dny a snažila se omezit svévolné násilí. Tyto snahy však narážely na realitu světa, kde byl meč často jediným prostředkem prosazení vůle. Z mého pohledu právě tato neschopnost zcela potlačit násilí vedla k myšlence jej přetvořit, dát mu duchovní smysl a vyšší legitimitu.

Evropa před templáři tedy nebyla jen místem chaosu, ale i místem hledání. Hledání rovnováhy mezi vírou a silou, mezi ideálem a skutečností. Lidé cítili, že svět stojí na prahu něčeho nového, i když ještě netušili čeho. Tato atmosféra očekávání a vnitřního napětí vytvořila podmínky pro vznik řádu, který dokázal spojit modlitbu a boj do jedné služby.

A právě v tomto bodě se evropský příběh začíná obracet směrem k Východu. Ke Svaté zemi, k Jeruzalému a k událostem, které daly tomuto hledání konkrétní podobu. O tom už však bude vyprávět následující kapitola.

2. Svatá země jako duchovní i politický cíl

Jakmile se evropský pohled začal obracet směrem k Východu, vstoupila do dějin Svatá země jako pojem, který v sobě spojoval víru, touhu i moc. Abychom pochopili, proč právě Jeruzalém a jeho okolí sehrály tak zásadní roli, musíme si nejprve uvědomit, co pro tehdejšího člověka znamenala posvátná místa.

Když se podíváme blíže do období 11. století, všimněme si, že Jeruzalém nebyl jen městem na mapě. Byl symbolem. Místem, kde se podle křesťanské víry odehrály klíčové události dějin spásy. Pro mnohé byl dotekem božského, cílem celoživotní pouti a nadějí na odpuštění hříchů. Putovat do Jeruzaléma neznamenal cestovat, ale obětovat se.

Z mého pohledu je důležité říci, že Svatá země měla v té době dvojí tvář. Na jedné straně byla duchovním centrem, na straně druhé politickým prostorem, kde se

střetávaly různé kultury, náboženství a mocenské zájmy. Křesťané, muslimové i židé zde po staletí žili vedle sebe, někdy v napětí, jindy v relativním klidu. Tento křehký rovnovážný stav však nebyl trvalý.

Když se podíváme blíže na situaci poutníků, všimneme si, že jejich cesty byly stále nebezpečnější. Dlouhé putování přes cizí území, odlišné zákony, jazyk i zvyky zvyšovaly riziko násilí a smrti. Zprávy o přepadeních a utrpení poutníků se šířily Evropou a postupně vytvářely obraz Svaté země jako místa, které je sice posvátné, ale zároveň ohrožené.

Z mého postřehu zde začíná hrát roli i politika. Ovládnout Svatou zemi neznamenal jen chránit víru, ale získat prestiž, vliv a kontrolu nad strategickým územím. Jeruzalém ležel na křižovatce obchodních cest a jeho držení mělo význam nejen duchovní, ale i hospodářský. Víra a moc se zde prolínaly způsobem, který byl pro středověk typický.

Když se v Evropě začalo hovořit o nutnosti „osvobodit“ Svatou zemi, nešlo o jednotný hlas. Každý si pod tím představoval něco jiného. Pro jedny to byla šance na spásu, pro jiné možnost získat půdu, postavení či bohatství. Přesto se tyto různé motivace spojily do jedné silné myšlenky, která dokázala strhnout celé zástupy lidí.

Z mého pohledu je právě toto spojení duchovního nadšení a světských ambicí klíčem k pochopení dalších událostí. Svatá země se stala zrcadlem evropské společnosti, jejích ideálů i slabostí. To, co se odehrávalo na Východě, bylo ve skutečnosti pokračováním evropských konfliktů a snah, jen v jiném prostoru a s jiným jazykem.

Svatá země tedy nebyla pouze cílem, ale i katalyzátorem změn. Způsobila, že Evropa začala jednat jako celek, alespoň na krátký okamžik. A právě v tomto okamžiku se otevřel prostor pro vznik nových forem služby, nových řádů a nových ideálů, které měly odpovědět na otázku, jak chránit víru v neklidném světě.

Odtud už je jen krok ke vzniku myšlenky, která spojila meč a modlitbu do jedné cesty. K myšlence, jež dala vzniknout templářskému ideálu. Když se na význam Svaté země podíváme ještě pozorněji, všimneme si, že její obraz v evropském myšlení byl často vzdálený skutečnosti. Pro většinu lidí, kteří o Jeruzalému slyšeli, nešlo o reálné město s ulicemi, obyvateli a každodenním životem, ale o ideální prostor víry. Místo, kde se podle představ mělo setkávat nebe se zemí. Tento idealizovaný obraz posiloval touhu jej chránit, ale zároveň zjednodušoval pohled na složitou realitu.

Z mého postřehu je důležité říci, že právě tato vzdálenost mezi představou a skutečností sehrála významnou roli. Evropané si Svatou zemi promítali skrze vlastní zkušenost, strachy i naděje. To, co bylo jiné, neznámé a vzdálené, získávalo v jejich

očíh podobu ohrožení. Strach o posvátná místa se tak postupně mísil se strachem z cizího světa jako takového.

Když se podíváme blíže na mocenské poměry na Blízkém východě, všimneme si, že oblast nebyla jednotná ani stabilní. Různé islámské říše a místní vládcové mezi sebou soupeřili a jejich vztahy nebyly vždy nepřátelské vůči křesťanům. Přesto se v evropském prostředí vytvářel obraz jednotného protivníka, který ohrožuje křesťanskou víru. Tento zjednodušený obraz byl snadno pochopitelný a účinný při mobilizaci lidí.

Svatá země se tak stala místem, kde se střetávaly nejen armády, ale i vyprávění. Příběhy o utrpení poutníků, o znesvěcení svatých míst a o potřebě zásahu se šířily rychleji než ověřená fakta. Z mého pohledu právě zde vidíme, jak velkou moc mělo slovo a jak snadno dokázalo proměnit obavy v čin.

Nelze opomenout ani roli církevních autorit, které vnímaly Svatou zemi jako prostor, kde lze upevnit duchovní jednotu Evropy. Výzvy k obraně posvátných míst nabízely možnost spojit rozdělené společnosti pod jeden cíl. Víra se tak stala prostředkem sjednocení, ale zároveň nástrojem politického vlivu.

Když se zaměříme na jednotlivce, kteří se vydávali na cestu, uvidíme velmi různorodé motivace. Někteří hledali spásu, jiní dobrodružství, další únik z těžkého života. Svata země jim nabízela možnost změny, nový začátek, ale i riziko, které byli ochotni podstoupit. Tato ochota obětovat vlastní bezpečí ve jménu vyššího cíle je z mého pohledu jedním z klíčových rysů celé epochy.

Svatá země tak přestala být jen cílem poutí a stala se zkouškou. Zkouškou víry, odvahy i schopnosti Evropy jednat navenek. To, co zde začalo, mělo dalekosáhlé důsledky nejen pro Blízký východ, ale i pro samotnou Evropu, která se díky těmto událostem postupně proměňovala.

Když se u Svaté země zastavíme ještě hlouběji, začneme si všimnat, že její význam nebyl neměnný. Proměňoval se podle toho, kdo o ní mluvil a z jakého místa na ni nahlížel. Pro obyvatele Evropy byla především symbolem víry, pro místní vládcy strategickým územím a pro obchodníky důležitým uzlem cest. Tyto rozdílné pohledy se navzájem překrývaly a často si protiřečily.

Z mého pohledu je důležité zdůraznit, že Jeruzalém nebyl izolovaným městem. Byl součástí širšího světa, ve kterém se středomořské obchodní cesty protínaly s pozemními stezkami vedoucími do Asie a Afriky. Kontrola nad tímto prostorem znamenala možnost ovlivňovat pohyb zboží, lidí i myšlenek. Duchovní hodnota místa tak byla neoddělitelná od jeho hospodářského a politického významu.

Když se podíváme blíže na poutníky, všimneme si, že jejich cesty nebyly jen individuálním aktem zbožnosti. Každý poutník byl zároveň nositelem zpráv, zkušeností a vyprávění, která se po návratu šířila Evropou. Tyto příběhy formovaly

představy o Východě, často zjednodušené, někdy zkreslené, ale o to silnější ve svém dopadu. Z mého postřehu právě tato vyprávění postupně vytvářela společnou paměť, z níž později čerpaly i výzvy k zásahu.

Svatá země byla také místem setkávání různých náboženských tradic. Křesťanství, islám a judaismus zde sdílely společný prostor, ale ne vždy společné porozumění. Vztahy mezi těmito skupinami nebyly pouze konfliktní, ale ani harmonické. Střídaly se období klidu s obdobími napětí, přičemž rovnováha byla křehká a snadno narušitelná.

Z mého pohledu zde vzniká jeden z klíčových problémů, který si Evropa dlouho neuvědomovala. Snaha chránit vlastní víru vedla k přehlížení složitosti místního světa. Svata země nebyla prázdným prostorem čekajícím na „osvobození“, ale živou oblastí s vlastními pravidly, vztahy a tradicemi. Tento nesoulad mezi představou a realitou měl později zásadní důsledky.

Když se zaměříme na mocenské struktury, všimneme si, že církevní a světská autorita se zde propojovaly způsobem, který byl pro středověk typický. Obrana posvátných míst se stala argumentem pro politická rozhodnutí, zatímco politické ambice se halily do náboženského jazyka. Z mého postřehu právě toto propojení vysvětluje, proč se Svata země stala tak silným bodem zájmu i dlouhodobého konfliktu.

Svata země tak působila jako magnet. Přitahovala pozornost, zdroje i lidi, kteří v ní viděli řešení svých problémů nebo naplnění svých ideálů. Tento tlak zvenčí však postupně měnil samotnou podstatu místa. To, co bylo vnímáno jako centrum víry, se stávalo i prostorem neustálého soupeření a zkoušky lidských hodnot.

V této vrstvené realitě, kde se víra, politika a lidské ambice neustále prolínaly, se začínaly rýsovat nové potřeby. Potřeby ochrany, organizace a trvalé přítomnosti, které nebylo možné naplnit pouze dočasnými výpravami. A právě zde se začíná formovat půda pro vznik nového typu služby, který měl spojit oddanost víře s dlouhodobou odpovědností.

Když se na vztah Evropy ke Svaté zemi díváme ještě pozorněji, nelze přehlédnout jednu podstatnou skutečnost: vzdálenost. Fyzická i mentální. Většina lidí, kteří o Jeruzalému mluvili, jej nikdy neviděla. Přesto o něm přemýšleli s intenzitou, jakou běžně věnovali vlastnímu domovu. Z mého pohledu právě tato vzdálenost umožnila, aby se Svata země stala projekční plochou evropských představ, ideálů i obav.

Svata místa byla vnímána jako pevné body v proměnlivém světě. V době, kdy se hranice posouvaly, panovníci střídali a život byl nejistý, představoval Jeruzalém cosi neměnného. Myšlenka, že tato místa mohou být ohrožena nebo zneuctěna, působila velmi silně. Nešlo jen o ztrátu území, ale o ohrožení samotného řádu světa, jak jej středověký člověk chápal.

Z mého postřehu zde sehrála významnou roli i symbolika. Kdo ovládal Jeruzalém, ten podle tehdejšího uvažování držel klíč k duchovní autoritě. Nezáleželo tolik na tom, jaký byl skutečný každodenní život ve městě, ale na tom, co Jeruzalém představoval v myslích lidí. Symboly měly v této době často větší váhu než fakta.

Když se podíváme blíže na evropské elity, všimneme si, že Svatá země nabízela i možnost legitimizace moci. Účast na jejím „osvobození“ byla vnímána jako důkaz zbožnosti, odvahy i oprávněnosti vládnout. Panovníci i šlechtici tak mohli své světské ambice propojit s duchovním posláním, což posilovalo jejich postavení doma i navenek.

Zároveň je třeba říci, že ne všichni vnímali Svatou zemi stejně. Pro obyčejné lidi představovala především naději. Naději, že utrpení má smysl, že oběť bude odměněna a že existuje místo, kde se lidský život dotýká božského plánu. Tato naděje byla nesmírně silná a dokázala překonat strach i rozum.

Z mého pohledu je důležité si uvědomit, že právě zde se začíná rodit nový vztah k válce. Boj už není jen nutným zlem nebo prostředkem osobního prospěchu. Stává se službou. Službou víře, Bohu a vyššímu řádu. Tento posun v myšlení měl zásadní důsledky pro to, jak byla později přijímána existence ozbrojených řádů.

Svatá země tak přestává být jen cílem a stává se měřítkem. Měřítkem víry, oddanosti i ochoty obětovat se. To, co se kolem ní formovalo, postupně měnilo samotnou Evropu. Z mého postřehu právě v tomto bodě přestává jít pouze o místo a začíná jít o myšlenku, která překračuje hranice i čas.

Tento proces nebyl náhlý ani jednotný. Vznikal postupně, skrze slova, příběhy a činy. A právě v tomto pozvolném formování nového chápání služby, moci a víry se začínají objevovat obrysy ideálu, který měl v dalších letech dostat konkrétní podobu.

Když se pokusíme porozumět psychologii víry tehdejší Evropy, musíme přijmout, že víra nebyla otázkou volby, ale základní osou existence. Člověk se nenarodil do světa, kde by mohl o víře diskutovat nebo ji zpochybňovat. Víra byla samozřejmou součástí života, rámcem, ve kterém se odehrávalo všechno ostatní. Z mého pohledu právě tato samozřejmost dodávala duchovním symbolům mimořádnou sílu.

Jeruzalém v tomto kontextu nefungoval jako obyčejné město, ale jako duchovní střed světa. V myšlení středověkého člověka byl Jeruzalém místem, kde se protínaly pozemské dějiny s božím plánem. Nešlo o geografii, ale o význam. Když se řeklo Jeruzalém, nevybavila se ulice nebo hradby, ale Kristův příběh, utrpení, smrt a naděje na vykoupení. Z mého postřehu zde vidíme, jak silně bylo myšlení doby formováno symboly, nikoli fakty.

Evropské myšlení té doby bylo hluboce obrazové. Lidé chápali svět skrze obrazy, příběhy a alegorie. Jeruzalém byl obrazem nebeského řádu na zemi. Ztráta nebo ohrožení tohoto obrazu byla vnímána jako narušení rovnováhy celého světa. Proto

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Templáři v historii.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.